

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Čínska ľudová republika

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

A) Základná charakteristika hospodárstva

Čína je druhou najväčšou ekonomikou sveta, najväčším svetovým exportérom a druhým najväčším importérom. Aktuálne je na 26. priečke v rebríčku konkurencieschopnosti (*Global Competitiveness Index*), ale až na 135. mieste v indexe ekonomickej slobody.

Tretí kvartál 2011 zaznamenal HDP vo výške 9,1 percenta, najpomalší rast od tretieho štvrťroku 2009. Spomalenie je výsledkom vládnych makroekonomických opatrení - boj proti stúpajúcim cenám nehnuteľností, rastúcej inflácii a regulácia regionálnych vládnych financií.

Čína bola v roku 2010 jedným z najdôležitejších fahúňov svetového hospodárstva. Objem HDP dosiahol 39,8 bil. CNY (cca. 6 bil. USD) a rast 10,3 percenta, predovšetkým vďaka využitiu stimulačného protikrizového balíka vo výške 4 bil. CNY (cca. 586 mld. USD).

Vláda pokračuje v postupnom zhodnocovaní yuanu voči konvertibilným menám, rozpracúva daňovú reformu (zdaňovanie majetku, príjmov z predaja nehnuteľností, dane zo surovínových zdrojov). Ústredná banka od októbra 2010 etapovito zvyšuje úrokové sadzby a povinné bankové rezervy. Najväčšími výzvami pre ďalší ekonomický rozvoj krajiny zostávajú vysoká inflácia, nadmerná výrobná kapacita, degradácia životného prostredia a ornej pôdy, ako aj neefektívne využívanie prostriedkov na rozvojové projekty v dôsledku korupcie.

Základné makroekonomické ukazovatele Číny

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HDP v bežných cenách (mld. USD)	2 774	3 460	4 196	4 910	5 627	5 010 ¹
HDP na obyvateľa (USD)	2 110	2 620	3 160	3 678	4 290	x
Miera inflácie (%)	1,7	4,8	5,9	-0,7	3,3	6,1 ²
Miera nezamestnanosti (%)	4,1	4,0	4,2	4,3	4,1	4,1 ³

^{1,2}údaje za IX./2011, ³údaje za VI./2011

V roku 2010 sa primárny sektor podieľal na tvorbe HDP 10,2 percentami, sekundárny 46,8 percentami a terciálny sektor 43 percentami.

V septembri 2011 dosiahla **inflácia** 6,1 percenta, ceny potravín sa zvýšili o 13,4 percenta. Inflácia za rok 2010 dosiahla 3,3 percenta, z čoho 7,2 percenta tvoril rast cien potravín. **Miera nezamestnanosti** v mestách predstavovala 4,1 percenta. Čína registrovala 11,68 mil. novo vytvorených pracovných miest v mestách. Pokračuje trend v nezamestnanosti absolventov vysokých škôl, zároveň nedostatku výrobné sily vo východných provinciách.

Devízové rezervy (bez zlata) po celý rok 2011 rástli, na konci septembra 2011 stúpili rezervy na 3201,7 mld. USD. Obrovské zásoby prebytočného kapitálu využíva Čína na nákup obligácií amerického ministerstva financií a čoraz viac aj európskych dlhopisov.

mld. USD	2007	2008	2009	2010	09.2011
Devízové rezervy	1 528,2	1 946,0	2 399,2	2 847,3	3 201,7

Zdroj: State Administration of Foreign Exchange, Národný štatistický úrad, ČLR

V **obchodnej bilancii** je viditeľný znižujúci sa prebytok obchodnej bilancie, ktorý v septembri 2011 dosiahol hodnotu + 14,5 mld. USD, v auguste 17,8 mld. USD a 31,5 mld. v júli 2011.

Na konci prvého polroku 2011 **zahraničný dlh** registruje 642,5 mld. USD. V roku 2010 dosiahol 548,9 mld. USD, čo znamená, že sa v porovnaní s rokom 2009 zvýšil o 120,3 mld. USD, t.j. o 28,1 percenta. Za prvých deväť mesiacov roku 2011 vzrástli **fiškálne príjmy** medziročne o 29,5 percenta na 8,16 biliónov yuanov. Štátne výdaje dosiahli 8987 mld. CNY. V roku 2010 dosiahli celkové **štátne príjmy** výšku 8,31 bil. CNY, o 21,3 percenta viac ako rok predtým.

Hlavné odvetvia hospodárstva

Zloženie HDP podľa sektoru:

Poľnohospodárstvo: 9,6 %

Priemysel: 46,8%

Služby: 43,6%

Pracovná sila podľa sektorov:

Poľnohospodárstvo: 39,5 %

Priemysel: 27,2 %

Služby: 33,2 %

Medzi najvýznamnejšie odvetvia, o.i. aj z hľadiska možnosti spolupráce so Slovenskom, patria:

- **Strojárstvo** - predstavuje najvýznamnejší priemyselný sektor krajiny, podiel na tvorbe HDP je asi 13 percent. Počet veľkých podnikov vzrástol z 34 tisíc v roku 2001 na 107 tisíc v roku 2010. Vláda v aktuálnom päťročnom pláne presadzuje zvýšenie kvality a efektivity odvetvia, urýchlenie fúzií a akvizícií, investície do výskum a inovácií.
- **Automobilový priemysel** - Čína je v predaji vozidiel najväčší automobilový trh na svete. Na trhu existuje viac ako 100 výrobcov automobilov a takmer 2 tisíc výrobcov autodiélov. TOP 10 výrobcov, z ktorých sedem je spoločných podnikov, tvorí viac ako 80 percent podielu na trhu.
- **Informačné a telekomunikačné technológie** - už teraz je Čína jednotkou vo finalizovaní montáže ICT. Vláda podporuje orientáciu na výskum a vývoj, servisné činnosti. Čínsky trh má vysoký potenciál pre bezdrôtovú komunikáciu, počítačové a mobilné hry, vývoj mobilných aplikácií.
- **Chemický a farmaceutický priemysel** - podiel na HDP predstavuje okolo 6 percent. Čína je dovozcom základných surovín na výrobu plastov a jemnej chémie.
- **Energetika** - dominantným zdrojom pri výrobe elektriny je uhlie. V posledných rokoch Čína masívne investuje do obnoviteľných zdrojov, hlavne do veternej a slnečnej energie. V súčasnosti je rozostavaných niekoľko atómových elektrární. Podiel na HDP predstavuje približne 8 percent.
- **Potravinársky priemysel** - počas nasledujúcich 10 až 20 rokov sa očakáva že Čína sa stane najväčším svetovým dovozcom poľnohospodárskych výrobkov a potravín.

B) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Čína je členom OSN, WTO, IBRD, IADB, MMF, Svetovej banky atď. Je členom regionálneho združenia APEC, prehlbuje spoluprácu so združením ASEAN, je aktívna v organizácii ASEM.

Čína uzatvorila dohody o voľnom obchode so Singapurom, Pakistanom, Čile, Novým Zélandom a Peru. V súčasnosti pokračujú rokovania o vytvorení zóny voľného obchodu aj s Japonskom, Južnou Kóreou, Nórskom, Islandom a Švajčiarskom. S Hongkongom a Macaom je podpísané ekonomické partnerstvo (CEPA) o odstránení obchodných prekážok.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

A) Podnikateľská legislatíva:

Čínska obchodno-ekonomická legislatíva je kombináciou trhového systému s výraznou štátnou kontrolou, naďalej sa vyvíja a mení. Legislatívny systém štátu pozostáva zo zákonov schválených čínskym parlamentom, zo zákonných noriem centrálnej vlády, záväzných predpisov provinčných orgánov, miest so zvláštnym štatútom, zvláštnych ekonomických zón a iných legislatívnych opatrení. Aktuálne zmeny v čínskom práve odporúčame sledovať napríklad na www.chinalawandpractice.com.

Medzi základnú čínsku zahranično-obchodnú legislatívu patria Zákon o zahraničnom obchode (*Foreign Trade Law*), Colný zákon (*Customs Law*), predpisy o dovoznom a vývoznom cle (*Regulations on Import and Export Tariff*), ako aj zákony a predpisy týkajúce sa zakladania obchodných spoločností, podnikania zahraničných investorov, ochrany duševného vlastníctva, daňovej a devízovej problematiky, tovarových štandardov atď.

Hodnotenie podnikateľského prostredia Číny, publikované pravidelne Svetovou bankou v *Doing Business*, prinieslo na rok 2012 pokles atraktívnosti podnikania v Číne z 87. priečky v roku 2011 na súčasnú 91. pozíciu. Viac informácií a aktuálne výsledky na <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/china>.

Daňový systém, dane, odvody, sociálne zaťaženia

Od 1.1.2009 bola zmenená a reformovaná DPH, ktorá umožňuje podnikom odpočítat DPH pri nákupe zariadení a ruší politiku oslobodenia od DPH pre zahraničné firmy pri dovoze zariadenia z príslušného štátu. Ďalej redukuje daňovú sadzbu DPH pre malých podnikateľov na 3% a obnovuje daňovú sadzbu DPH pre nerastné produkty na 17 %. Pre daňových poplatníkov, ktorí predávajú alebo dovážajú výrobky platí daňová sadzba 17% okrem tých, ktorí predávajú alebo dovážajú komodity, pre nich platí 13% daňová sadzba.

Tri štvrtiny príjmov z DPH plynú do štátneho rozpočtu, zvyšok využívajú provincie. **Spotrebná daň** sa vyberá na cigarety, alkohol, kozmetiku, benzín, naftu a motorové vozidlá. U domácich výrobkov aj u dovážaných výrobkov je spotrebná daň rovnaká. **Hlavné druhy daní** pre firmy sú daň z príjmu (obvykle 30% + 3% miestna daň z príjmu, existuje však veľa výnimiek), daň z pridanej hodnoty a spotrebná daň.

B) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Partnerským orgánom Ministerstva zahraničných vecí SR v oblasti zahraničného obchodu a súčasne najvyšším kompetenčným orgánom v danej oblasti je Ministerstvo obchodu ČĽR (MOFCOM).

Ministerstvo obchodu

Ústredný orgán štátnej správy pre oblasť vnútorného a zahraničného obchodu a medzinárodnej hospodárskej spolupráce. Navrhuje právne predpisy upravujúce oblasť obchodu. Pôsobí v oblasti regulácie dovozu a vývozu komodít, rozhoduje o vydávaní licencií, realizácii dovozných a vývozných kvót. V SR je MOFCOM zastúpený prostredníctvom Kancelárie obchodno-ekonomického radcu pri Zastupiteľskom úrade ČĽR <http://sk2.mofcom.gov.cn/index.shtml>.

China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT)

Čínska inštitúcia založená na podporu medzinárodného obchodu. Zahŕňa najvýznamnejšie podnikateľské subjekty, ktoré reprezentujú hospodárske a obchodné oblasti. Cieľom organizácie je pomáhať realizovať a podporovať zahraničný obchod Číny, vykonávať

činnosti na prehlbovanie hospodárskej, obchodnej a technickej spolupráce v rôznych formách medzi čínskymi a zahraničnými subjektmi. CCPIT má svoje pobočky v jednotlivých provinciách.

C) Verejné obstarávanie

Zákon o verejnom obstarávaní (*Law on Government Procurement*) upravuje verejné obstarávanie štátnych orgánov, verejných inštitúcií a spoločenských organizácií, netýka sa však štátnych podnikov. Vládne úrady a štátne organizácie sú pri obstarávaní tovarov a služieb limitované schváleným rozpočtom, pri realizovaní verejného obstarávania sa okrem uvedeného zákona riadia aj internými predpismi. Štátne zákazky sú väčšinou zadávané formou verejnej súťaže. Tieto bývajú z viac menej dostatočným časovým predstihom publikované v čínskej dennej i odbornej tlači, často však čínske orgány oslovujú len vopred vybraný, úzky okruh možných dodávateľov. Hlavne pri investičných celkoch.

Podľa nariadenia musia byť požiadavky na priemyselné dodávky zverejňované na internete. Na tento účel možno odporučiť sledovanie www.chinabidding.com, ktorú spravuje *China Tendering Corporation*. Čína nie je signatárom multilaterálnej Dohody o verejnom obstarávaní. Ekonomická reforma a rýchly hospodársky rozvoj zatiaľ nedokázali podstatnejšie potlačiť existujúcu byrokraciu a korupciu. S faktorom korupcie je potrebné počítať ako s významnou nákladovou a rizikovou položkou aj v procese verejného obstarávania.

D) Zmluvná základňa

Ekonomické zmluvy medzi Slovenskou republikou a Čínskou ľudovou republikou

- Dohoda medzi vládou Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci v oblasti colníctva
- Obchodná dohoda medzi vládou Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky
- Dohoda medzi vládou Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií
- Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o hospodárskej a technickej spolupráci
- Dohoda medzi Federálnym Ministerstvom zahraničného obchodu Československej socialistickej republiky a Štátnym úradom pre zahraničných odborníkov Čínskej ľudovej republiky o poskytovaní odborníkov bez nadväznosti na dodávku tovaru
- Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o základných smeroch dlhodobej hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce
- Stanovy spoločnej komisie pre spoluprácu vo vede a technike k Dohode medzi Československou republikou a Čínskou ľudovou republikou
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o vedecko-technickej spolupráci
- Memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti lesného hospodárstva medzi Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky Slovenskej republiky a Štátnou správou lesov Čínskej ľudovej republiky
- Implementačná schéma k dohode o spolupráci pri inšpekcii priemyselných výrobkov medzi Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR) a Generálnym úradom dozorovania kvality, inšpekciu a karanténu Čínskej ľudovej republiky (AQSIQ)
- Dohoda medzi China Export & Credit Insurance Corporation a Eximbankou SR

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

A) Priame zahraničné investície

Podľa čínskeho Ministerstva obchodu, za prvé tri štvrtfrokky 2011 **vzrástli PZI na 95,012 mld. USD**. V tomto období výraznejšie rástli investície do sektora služieb (32 %) ako do výroby (1,6 %). Celková hodnota priamych zahraničných investícií v roku 2010 dosiahla 105,7 mld. USD.

V päťročnom pláne Národná komisia pre rozvoj a reformy (NDRC) dáva dôrazu na kvalitu projektov. Zjednodušil sa systém schvaľovania projektov, ktoré nevyžadujú financovanie zo strany štátu a spadajú do tzv. povolených a podporných investícií. Uvoľnili sa pravidlá v oblasti logistiky, služieb, znížila sa podpora na výrobky s nízkou pridanou hodnotou. Viac informácií je možné získať na www.chinainvest.com.cn a www.fdi.gov.cn. Stránky poskytujú informácie aj o platnej legislatíve a prinášajú aktuálne správy v oblasti investícií.

Centrálne banky Číny v snahe uľahčiť zakladanie podnikov zahraničnými investormi prijala rozhodnutie, že zahraničné firmy môžu investovať RMB do svojich aktivít v Číne za predpokladu, že tieto boli nadobudnuté z oficiálnych zdrojov.

Za obdobie **január až október 2011 sa zvýšil počet registrovaných zahraničných spoločností** na 22 365, čo predstavovalo nárast 5,6 percenta. Celkom je v Číne zaregistrovaných 449 700 zahraničných firiem. V tom istom období 10 ázijských krajín (Hongkong, Macao, Taiwan, Japonsko, Filipíny, Thajsko, Malajzia, Singapur, Indonézia a Južná Kórea) založili 18 059 firiem, čo znamenalo nárast 6,47 % a ich obrát predstavoval 2.567 mld. USD, čo je nárast 20,67 %.

Počet novozaložených amerických firiem dosiahol číslo 1 205, čo znamenalo pokles o 4,52 % a ich obrát dosiahol 2.567 mld. USD, čo predstavuje medziročný pokles 18,13 %. Počet firiem založených EU dosiahol číslo 1 380, čo predstavovalo medziročný nárast 4,39 % a obrát dosiahol 5.508 mld. USD, čo predstavovalo nárast 1,05 %.

Podľa **teritoriálnej štruktúry** patrili v období 1 – 9. 2011 medzi najvýznamnejších investorov Číny nasledovné krajiny, ktoré predstavovali až 91,42 % priamych zahraničných investícií v ČLR.

Krajina	mld. USD	Podiel v %
Hongkong	62,363	65,6
Tchaj-wan	5,852	6,16
Singapur	5,428	5,71
Japonsko	4,763	5,01
USA	2,567	2,70
Kórejská republika	2,186	2,30
Veľká Británia	1,477	1,55
Nemecko	0,998	1,05
Holandsko	0,724	0,76
Francúzsko	0,668	0,70

Zdroj: Národný štatistický úrad

Poznámka: investície zohľadňujú aj krajiny ako Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Samou, Maurícius a Barbados.

Najväčší **objem zahraničných investícií smeroval** do výroby, prevažne do výroby telekomunikačných zariadení, počítačov a iných elektronických zariadení, do chemického priemyslu a výroby zariadení pre špeciálne účely. Najviac zahraničných investícií v sektore služieb patrilo obchodovaniu s nemovitostami, doprave, IT technológiám a leasingovým a obchodným službám.

Čínske investície v zahraničí

V období rokov 1982 – 1989 neprekročil objem priamych zahraničných investícií z ČLR 0,5 mld. USD. V rokoch 1990-1999 vzrástli na úroveň 2 mld. USD. V roku 2004 Ministerstvo obchodu vydalo nariadenie, ktoré zjednodušilo celý schvaľovací proces pre čínskych investorov. Do objemu 3 mil. USD môže investíciu schváliť lokálny úrad, nad túto čiastku MOFCOM. Táto zmena spôsobila nárast a v roku 2005 čínske PZI predstavovali hodnotu 12,3 mld. USD a ďalej rástli.

Vývoj čínskych priamych zahraničných investícií

Rok	2007	2008	2009	2010	1-9.2011
mld. USD	24,8	40,7	56,5	68,8	44,57

Zdroj: Economist Intelligence Unit, Národný štatistický úrad ČLR

Za prvé tri štvrtroky roku 2011 smerovali čínske investície do 130 krajín. Celkový objem priamych zahraničných investícií v tomto období dosiahol **44,57 mld. USD**, z toho investície do nefinančného sektora predstavoval v 40,75 mld. USD.

Pri schvaľovaní investičných projektov majú kompetencie hlavne Ministerstvo obchodu, Národná komisia pre rozvoj a reformy, Štátny úrad pre priemysel a obchod, Štátny daňový úrad a Štátny devízový úrad. Regionálne vlády schvaľujú investičné projekty ak výška investície nepresiahne 100 mil. USD.

Objem čínskych investícií na Slovensku je najmenší v rámci krajín V4. Je to zapríčinené nedostatočnou ponukou slovenskej strany, vyplývajúcej z absencie reálnej vízie ekonomicky udržateľného rozvoja Slovenska. Napriek rastúcemu záujmu čínskej strany o investovanie na Slovensku, ZÚ registruje iba 4 realizované väčšie investičné projekty (**Lenovo, Huawei, ZTE, ZVL Auto Prešov**). Nízky prienik čínskych investícií je spôsobený radom faktorov, predovšetkým tradičným veľmi opatrným prístupom, nízkou znalosťou investorov o mechanizmoch pre investovanie na Slovensku, nedostatočnou prepracovanosťou komplexného systému inštitucionálnej podpory na Slovensku, ako aj uprednostňovaním domácich/európskych subjektov.

B) Energetická politika krajiny

Spotreba energie v Číne ročne narastá o 10 percent. Spotreba dosiahla cca 4,19 bilióna kWh a to je o 14,6 percenta viac ako v predchádzajúcom roku. Približne 80 percent elektrickej energie pochádza z tepelných elektrární. Čína vo vypúšťaní oxidu uhličitého predbehla všetky západné priemyselné krajiny.

Energetický mix Číny

	Ropa (bbl/deň)	Zemný plyn (m ³)	Elektrina (kWh)
Produkcia	4,273 mil. / (2010)	94,41 mld. / (2010)	3,446 bil. / (2009)
Spotreba	9,189 mil. / (2010)	106,7 mld. / (2010)	3,438 bil. / (2008)
Export	480 600 / (2009)	4,02 mld. / (2009)	17,39 mld. / (2009)
Import	4,753 mil. / (2009)	7,462 mld. / (2009)	11,38 mld. / (2009)
Dokázané rezervy	20,35 mld. / (1/1/2011)	3,03 bil. / (1/1/2011)	x

Zdroj: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

Ropa

Hoci Čína ťaží ropu, zásobovanie ropou závisí do veľkej miery od jej dovozu. Ropa je strategická surovina a obchod je stále pod kontrolou vlády, uskutočňuje sa prostredníctvom

štátnych obchodných spoločností. V produkcii ropy patrí Číne 5. miesto vo svete. Spotreba ropy je 3. najväčšia na svete, v zásobách ropy obsadzuje 13. miesto.

Elektrická energia

Katalóg priemyselných odvetví, v ktorých sú zahraničné investície vítané, obsahuje aj sedem typov projektov výroby energie označených ako „podporované“. Väčšinový vlastnícky podiel čínskych subjektov sa vyžaduje iba u jadrových elektrární, u všetkých ostatných „podporovaných“ projektov je možné úplné vlastníctvo zahraničného subjektu. Zahraničné investície sú zakázané v oblasti prenosu a distribúcie elektrickej energie. V spotrebe elektrickej energie a zemného plynu sa Čína takisto radí do prvej svetovej desiatky.

Obnoviteľné zdroje energie

Z najnovších vybudovaných energetických komplexov je najvýznamnejším projektom hydroelektrárň „Tri rokliny“ (Three Gorges) na rieke Yangtze, kde po úplnom ukončení výstavby je v prevádzke 26 generátorov, každý s kapacitou 700 MW. Celková projektovaná kapacita teda dosiahne 18,2 GW. Po nabehnutí na plný výkon by mala táto gigantická hydroelektráreň ročne vyprodukovať 84,7 TWh elektrickej energie.

C) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť vedy, výskumu a vývoja je Ministerstvo pre vedu a techniku. Zodpovedné je za prípravu plánov a politiky rozvoja vedy a techniky, vypracovanie Národného plánu základného výskumu, Národného High-tech programu. Viac informácií o je možné nájsť na <http://www.most.gov.cn/eng/>.

Podpora inovácií

Vo všeobecnosti na podporu vedy, techniky a inovácií je v Číne viacero inštitúcií. Základnú kompetenciu má Štátna rada - Štátny výbor pre dohľad nad vedou a technikou a vzdelaním. Nižšie kompetencie majú Ministerstvo vedy a techniky, Komisia pre národný rozvoj a reformy, Ministerstvo obchodu, Úrad duševného vlastníctva, Čínska akadémia vied.

Implementačný systém

- Ministerstvo vedy a techniky predstavuje centrum implementácie inovačnej politiky.
- Komisia pre národný rozvoj a reformy je zodpovedná za tvorbu národnej stratégie všeobecného rozvoja, ktorá je vo forme 5-ročného plánu rozvoja.
- Ministerstvo obchodu schvaľuje daňové úľavy pre export high-tech produktov a uprednostňuje priame zahraničné investície smerujúce do high-tech oblastí.

Zdroje na financovanie R&D sú vo výške 2,5 percenta HDP. Zahraničným subjektom nie je dovolené uchádzať sa o podporu inovácií, preto sa o ňu uchádzajú prostredníctvom čínskeho partnera. Po schválení miestnou vládou je nutný súhlas ministerstva vedy a techniky.

Dlhodobý a strednodobý národný plán rozvoja vedy a techniky 2006-2020 podporuje štátne financovanie R&D, daňové úľavy, finančnú pomoc, vládne nákupy produktov R&D, získavanie zahraničných technológií, ochranu práv duševného vlastníctva, vytvorenie štátnych vedeckých centier v spolupráci s univerzitami a R&D centrami firiem. Závislosť krajiny na zahraničných technológiách by sa mala do roku 2020 znížiť pod 30 percent. Inovácie by mali smerovať do, okrem iného, oblasti armády, vznik nových výskumných centier a univerzít, alternatívnych zdrojov energie, modernizácie poľnohospodárstva, prevencie a kontrole chorôb, predchádzanie epidémiám.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD ČÍNY

A) Dovozný a vývozný režim

Vstupom Číny do Svetovej obchodnej organizácie začala výraznejšia trhová liberalizácia a implementácia medzinárodných štandardov. Prijala sa rada dôležitých chýbajúcich zákonov a predpisov, vytvorili sa nové inštitucionálne mechanizmy. Vláda výrazne znížila colné sadzby, kvóty, otvorila sektory zahraničným investorom, liberalizovala obchodnú sieť. Napriek týmto pozitívnym výsledkom, Čína naďalej obmedzuje a kontroluje zahranično-obchodné toky s niektorými výrobkami a komoditami.

Okrem klasických colných prekážok, k netarifným prekážkam patria technické štandardy a normy, sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, balenie a označovanie tovaru. Vláda zvyšuje požiadavky na kvalitu a bezpečnosť dovážaných výrobkov, týmto pre výrobky ktoré nie sú predajné ani na trhu Európskej únie, je čoraz ťažšie uspieť na čínskom trhu.

S určitými komoditami, ktoré zabezpečujú stabilnú domácu ponuku a ceny má oprávnenie obchodovať len štátne obchodné podniky. Patrí sem bavlna, ryža, obilie, cukor, tabak, ropa. Väčšina štátom obchodovaných produktov spadá tiež pod tarifné kvóty.

Čína zakazuje dovoz, ktorý by mohol ohroziť verejný záujem, ochranu životného prostredia, zdravia obyvateľstva alebo nie je v súlade s medzinárodnými záväzkami. Medzi niektoré položky napríklad patrí elektronický odpad, staré šatstvo, použité automobily a strojné časti. Vývozný režim je stále charakterizovaný rôznymi obmedzeniami, hlavne zákazmi, licenciami, kvótami, daňovými vratkami pri exporte. Obmedzenia sa upravujú podľa nových zmien na medzinárodnom trhu, pri väčšej potrebe vlády chrániť domáce surovinové zdroje a pod.

Clá

V colnom sadzobníku sú rozdelené clá do dvoch základných skupín – na clá všeobecné a na clá preferenčné pre štáty, ktorým Čína udelila doložku najvyšších výhod. Na výrobky dovážané do Číny zo Slovenska sa vzťahujú preferenčné clá. Prehľad colných sadzieb je dostupný na www.customs.gov.cn. Informácie týkajúce sa obchodných prekážok pri exporte do Číny, vrátane ciel a netarifných obmedzení, môžete nájsť v databáze spravovanej Európskou komisiou <http://madb.europa.eu>.

Importéri aj exportéri sa musia na colnici zaregistrovať a do 14 dní po vstupe tovaru do prístavu je potrebné predložiť colnú deklaráciu. Clo sa musí zaplatiť do 15 dní po rozhodnutí o výške cla. Niektoré výrobky sú oslobodené od cla, napr. výrobky s hodnotou do 50 yuánov, reklamné predmety a vzorky. Colné poplatky vyberá Generálna colná správa spolu s DPH, pričom DPH je v 3 sadzbách vo výške 0, 13 a 17 percent. Tovar dovážaný do Číny nie je zaťažovaný dovoznou prírážkou.

Priemerná colná sadzba v rámci MFN je 9,5 percenta, pre poľnohospodárske výrobky 15,2 percenta a pre priemyselne výrobky 8,6 percenta. Colná hodnota sa počíta na základe transakčnej hodnoty, ktorá zahŕňa aj náklady na dopravu, poistenie, prípadne iné poplatky.

Licencie

V súčasnosti aplikuje vláda neautomatické dovozne licencie a automatické dovozne licencie. Pri prvej forme, žiadateľ musí najprv požiadať o dovozné povolenie a až po získaní vydá Ministerstvo obchodu dovoznú licenciu. V režime automatických dovozných licencií sú zaradené výrobky, ktoré nepatria do kategórie dovozných obmedzení, kde však štát vykonáva monitorovanie dovozu. Patria sem najmä poľnohospodárske produkty, rudy, automobilové komponenty, chemické hnojivá, strojárske výrobky, uhlie. Zoznam tovar, ktorý podlieha dovozným licenciám je publikovaný každoročne Ministerstvom obchodu, colnou správou a AQSIQ.

Certifikácia a kontrola výrobkov

Čína uplatňuje povinnú certifikáciu na výrobky, ktoré vplývajú na zdravie a bezpečnosť ľudí, život a zdravie zvierat a rastlín, ochranu životného prostredia a národnú bezpečnosť. Za systém certifikácie zodpovedá Správa pre certifikáciu a akreditáciu (*Certification and Accreditation Administration of China, CNCA*), ktorá vydáva na značku CCC (*China Compulsory Certification*). Bez tejto značky nemôžu byť výrobky dovážané a predávané. Katalóg výrobkov obsahuje hlavne elektrické zariadenia, motorové vozidlá, hračky atď.

Na dovážané aj vyvážané výrobky, pokiaľ spadajú do kategórie povinnej kontroly na sanitárne a fytosanitárne opatrenia, musí byť pri vstupe/výstupe z krajiny vykonaná inšpekcia. Zoznam týchto výrobkov je dostupný v katalógu *Catalogue of Entry-Exit Commodities Subject to Inspection and Quarantine* na www.aqsiq.gov.cn. *General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine (AQSIQ)* zodpovedá za kontrolu kvality, metrológiu, inšpekciu pri dovoze a vývoze, karanténu zvierat, certifikáciu, a štandardizáciu.

B) Základná štatistika zahraničného obchodu

V roku 2011 za prvých deväť mesiacov dosiahol **zahraničný obchod** 2677 mld. USD a medziročný rast 24,6 percenta. Rast dovozu predstihol vývoz a zaznamenal 26,7 percenta, resp. 22,7 percenta. Obchodný prebytok Číny sa postupne znižuje, za január až september klesol medziročne zo 120 mld. USD na 107 mld. USD.

Celkový objem zahraničného obchodu vzrástol medzi rokmi 2009 a 2010 o takmer 35 percent, z 2207 mld. USD na 2972 mld. USD.

Zahraničný obchod Číny v rokoch 2010-2011 (100 mil. USD)

	2011 (I.-IX)	2010 (I.-IX)	2010
Export	13 922	11 345	15 779
Import	12 851	10 143	13 948
Celkom	26 774	21 488	29 727
Saldo	1 071	1 202	1 831

Zdroj: www.customs.gov.cn

Spomalenie svetového hospodárskeho oživenia, dlhová kríza v Európe, oslabený dopyt zvyšuje ďalšie riziká pre stabilný vývoj zahraničného obchodu Číny, predovšetkým exportu. Napriek týmto negatívnym znakom, čínska vláda očakáva objem zahraničného obchodu za celý rok 2011 prekonať hranicu troch biliónov dolárov, čo predstavuje 10,5 percenta z celosvetového obchodu. Čínsky rastúci dovoz má pokračovať a v najbližších piatich rokoch sa očakáva viac ako zdvojnásobenie a dosiahnutie 8 biliónov dolárov.

C) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Počas prvých troch štvrtrokov vzrástol čínsky vývoz elektromechanických produktov o 18,2 percent na 783 mld. USD. Rástol aj export tradičných komodít ako textil a odevy, obuv, nábytok, výrobky z plastov, hračky. Celková hodnota vývozu týchto výrobkov dosiahla nárast o 22,8 percenta na 286 mld. USD.

Stabilný rast domáceho dopytu a rastúce medzinárodné ceny komodít ovplyvnili prvé tri štvrtroky dovozu najmä ropy, železnej rudy a kaučuku. Zvyšuje sa aj dovoz automobilov a komponentov, vyspelých technológií, spotrebného tovaru.

Až 61 percent exportu z Európskej únie do Číny tvoria stroje, zariadenia a dopravná prostriedky. Chemikálie sa podieľajú na vývoze jedenásťpercentným podielom a poľnohospodárske výrobky takmer piatimi percentami. Najväčším exportérom je tradične Nemecko s vývozom strojárskej a chemickej produkcie.

D) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

Najväčším obchodným partnerom Číny je Európska únia, nasledovaná USA a Japonskom. V júli 2011 predstihla Čína Spojené štáty a stala najväčším obchodným partnerom Európskej únie. Najväčšie prebytok obchodnej bilancie má Čína s USA a EÚ, naopak deficit má z východoázijskými ekonomikami.

Čína je závislá v exporte na tradičné trhy, vrátane Európskej únie, Spojených štátov a Japonska. Pokles v dopyte z týchto regiónov, bol zmiernený obchodom s rozvíjajúcimi sa ekonomikami. V prvých deviatich mesiacoch vývoz do EÚ, Spojených štátov a Japonska dosiahol 43,7 percenta, to znamenalo menej o dva percentuálne body ako rok predtým. Krajiny ASEAN prekonal Japonsko a stali sa tretím najväčším obchodným partnerom Číny. Vzájomný obchod vzrástol o 26,4 percenta a dosiahol výšku 267 mld. USD.

E) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov

Hospodárske vzťahy Slovenska a Číny sa sústreďujú hlavne na vzájomný obchod, kde predstavuje Čína jedného z najdôležitejších partnerov. Po Rusku a Turecku znamená čínsky trh tretí najväčší exportný cieľ pre naše výrobky v krajinách mimo Európskej únie.

Podiel na vývoze mimo trh EÚ predstavuje takmer 10 percent. Podiel na celkovom vývoze zo Slovenska je mierne cez dve percentá. Dovozy tovaru z Číny tvorí na celkovom dovoze do Slovenska takmer šesť percent.

Vývoj zahraničného obchodu Slovenska a Číny v rokoch 2005-2009 (mil. USD)

	2006	2007	2008	2009	2010
Export	269	491	636	810	1 287
Import	2 022	3 349	4 100	3 305	3 789
Obrat	2 291	3 841	4 736	4 116	5 077
Saldo	-1 753	-2 858	-3 464	-2 494	-2 502

Zdroj: MH SR

Obchodná výmena je dlhodobou charakteristickou pasívnym saldum na strane Slovenska. Rovnaká situácia je však v celej Európskej únii. Do štatistiky čínskeho exportu sa zahŕňajú aj tovary vyvezené zahraničnými, hlavne globálnymi firmami, čo sa negatívne premieta na celkovom zahranično-obchodnom obrate.

Zahrančný obchod Slovenska a Číny za január - júl 2011

	Dovoz		Vývoz	
	mil. USD	Podiel v %	mil. USD	Podiel v %
Potraviny a živé zvieratá	19,0	0,8	0,1	0,0
Nápoje a tabak	0,2	0,0	0,1	0,0
Surové materiály	20,2	0,8	3,7	0,4
Nerastné palivá, mazivá	0,3	0,0	0,0	0,0
Chemikálie	29,5	1,2	12,1	1,2
Trhové výrobky	198,8	7,9	11,8	1,2
Štroje, prepravné zariadenia	1 629,6	65,1	932,9	94,6
Priemyselné výrobky	606,6	24,2	25,1	2,5
Ostatné	0,0	0,0	0,3	0,0
Celkom	2 504,2	100,0	986,0	100,0

Zdroj: MH SR

Za posledné roky je zaznamenaný výrazne pozitívny trend v raste slovenského vývozu na čínsky trh, ktorý pokrýva hlavne automobilový priemysel. Z hľadiska komoditnej štruktúry exportu to však vyjadruje veľmi vysokú závislosť na jednom hospodárskom sektore, resp. jednom druhu výrobku od jedného dodávateľa.

Za obdobie január až júl 2011 zaznamenal slovenský vývoz do Číny objem 986 mil. USD a dovoz z Číny presiahol mierne 2,5 mld. USD. Dopravné prostriedky a strojárské výrobky tvoria základ slovenského exportu a tento trend by mal pokračovať naďalej.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

A) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Nadviazanie osobného kontaktu je v Číne najdôležitejším predpokladom k ďalšiemu rozvoju obchodnej spolupráce. Číňania sa snažia udržiavať so svojimi obchodnými partnermi osobné vzťahy. Budovanie kontaktov (guanxi) je pre úspešný biznis základom, rovnako aj trpezlivosť, húževnatosť, systematický prístup a flexibilita. Pre dosiahnutie úspechu má veľký význam poznanie miestnej mentality, spôsobu myslenia partnerov, ich zvyky a obyčaje. Dobré vzťahy vedia eliminovať vzniknuté problémy a vyriešiť často neriešiteľné záležitosti medzi zahraničnou firmou a čínskym prostredím.

Čínski vysokí predstavitelia a manažéri uvažujú strategicky a koncepčne, na niekoľko rokov dopredu. Ak generalizujeme, tak pri rokovaní sú trpezliví, psychicky odolní, slušní a skromní. U týchto ľudí je často veľmi slabá znalosť angličtiny, preto sa treba pripraviť na jednanie dôsledne a mať so sebou skúseného tlmočníka. Odporúča sa priniesť na cestu do Číny vizitky aj s čínskym prekladom, tituly sa nepoužívajú, dôležitejšie je postavenie. Vizitky sa podávajú obidvomi rukami.

Podnikanie v Číne je pre mnohé firmy výzva a v súčasnosti už nevyhnutnosť. Treba si však zložiť ružové okuliare a byť realista s dávkou optimizmu. Riziko na čínskom trhu začína už voľbou partnera. Preverte si bonitu kupujúceho, tieto služby poskytujú konzultačné a kreditné agentúry. Pre dovozcu zo Slovenska je dôležité zistiť, či firma ktorej má zaplatiť za tovar vôbec legálne existuje. Každá legálna firma musí byť zapísaná v obchodnom registri, v ktorom sa dá hľadať on-line.

V každom prípade odporúčame uzatvoriť s čínskym partnerom písomnú obchodnú zmluvu. Bez tohto dokumentu je veľmi ťažké až nemožné podniknúť akékoľvek kroky ohľadne reklamácie nekvality, množstva alebo iného neplnenia kontraktu. Počas obchodných stretnutí je vhodné zapisovať záznamy z rokovania a na záver spoločne s čínskou stranou sumarizovať dohodnuté body a načasovať ďalšie kroky.

Existuje závažná diferenciacia v aplikovaní a výklade požiadaviek na rôznych úrovniach, napr. medzi centrálnou vládou a provinciou, medzi samotnými provinciami a miestnymi colnými a daňovými úradmi. Rozhodnutia týchto úradov bývajú niekedy diskriminačné voči zahraničným firmám. V Číne treba počítať s korupciou, byrokraciou, rôznym uplatňovaním právnych predpisov a nedostatok právnej ochrany pre investora a majiteľa práv duševného vlastníctva.

Klasifikácia tovaru a kvalitatívne požiadavky na tovar

Export určitých výrobkov do Číny, priemyselných, spotrebných alebo poľnohospodárskych, podlieha získaniu certifikátu, kontrole kvality a bezpečnosti. Zoznam výrobkov možno nájsť na www.aqsiq.gov.cn, predovšetkým sa jedná o elektrotechnické výrobky a potraviny. V Číne existujú štyri skupiny noriem: štátne, miestne, sektorové a podnikové. V súčasnosti iba približne jedna tretina štátnych noriem je zhodná s medzinárodnými normami.

Balenie, doprava a označenie tovaru

Čínska legislatíva vyžaduje od predávajúcich, aby bol tovar označený v čínskom jazyku. Etikety musia spĺňať presne stanovené kritéria, hlavne pri potravinárskom tovare. Balenie výrobku musí obsahovať návod v čínskom jazyku.

B) Vyhodnotenie odbytových možností Slovenskej republiky

Vzhľadom na štruktúru slovenskej ekonomiky, trhovú situáciu a hospodársku stratégiu v Číne, považujeme tieto **sektory vhodné pre slovenský export**:

- strojárstvo
- automobilový priemysel
- energetika vrátane obnoviteľných energetických zdrojov
- potravinárstvo
- služby

Komodity vhodné pre slovenský export:

- cestné motorové vozidlá
- komponenty pre motorové vozidlá, vrátane špeciálnych vozidiel
- strojárne výrobky a zariadenia (najmä prevodovky, čerpadlá, ložiská, motorové časti, jednoúčelové stroje, obrábacie stroje, potravinárske linky)
- elektrické zariadenia a prístroje
- špeciálne stavebné materiály
- technológie pre znižovanie energetickej náročnosti
- technológie na ochranu životného prostredia
- služby (softvérové technológie, architektonické služby, finančné poradenstvo, konzultačné inžinierske služby)
- luxusný tovar (kvalitné značkové destiláty a víno, krištáľ, šperky)

Čínska vláda významne podporuje nákup vyspelých technológií zo zahraničia do rôznych oblastí hospodárskeho života, vedy a výskumu. Inovatívne slovenské firmy a inštitúcie, ktoré sa venujú aplikovanému výskumu majú veľké šance na úspešné pôsobenie na čínskom trhu. Medzi podporované sektory patria biotechnológie, nanotechnológie a nové materiály.

Čínske univerzity a vedecko-výskumné ústavy prejavujú vysoký záujem o spoluprácu so zahraničnými inštitúciami. Či už vo forme spoločne riešených projektov, výmenných pracovných návštev alebo študijných pobytov.

B) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Malé a stredné firmy, ktoré chcú začať podnikáť v Číne, musia počítať s dostatkom času, finančnými nákladmi, výberom vhodných pracovníkov, nákladmi na cestovné, výskum trhu a marketing.

Najefektívnejšia forma exportu do Číny je priama forma cez založenie vlastnej obchodnej spoločnosti v Číne alebo v prvej fáze len reprezentačnej kancelárie. Keďže je táto stratégia pomerne finančne nákladná, často sa obchody realizujú prostredníctvom obchodných zástupcov. Veľkú pozornosť však treba venovať výberu čínskych pracovníkov. Prevažuje u nich nízka lojalita, vo veľkomestách majú vysoké finančné nároky, v menších mestách je zase problém nájsť odborníka. Úspešné zahraničné firmy často dávajú prednosť vlastným pracovníkom vyslaným do Číny.

Ďalšou často využívanou formou je predaj výrobkov a technológií nepriamo cez iné firmy, ktoré už s Čínou obchodujú, majú dlhoročné skúsenosti. Jednou z perspektívnych foriem presadenia sa na trhu môžu byť aj výrobné kooperácie. Čínske firmy hľadajú zahraničné firmy so silným know-how, globálnou značkou, špičkovým produktom. Snažia sa o vytvorenie spoločného podniku, pričom v súčasnosti ich vklad je už často finančný.

Dôležitý význam má účasť firiem na špecializovaných výstavách a veľtrhoch, ako aj organizovanie obchodných misí a workshopov. Tieto podujatia sa stávajú jednou z najlepších príležitostí na nadviazovanie prvotných kontaktov. Priama prítomnosť firmy je na čínskom trhu najlepšia forma, predstavuje však vysokú nákladovú položku.

Dovozné spoločnosti, obchodní zástupcovia, distribučný systém

Na export alebo import potrebuje čínska firma zahranično-obchodnú licenciu vydanú Ministerstvom obchodu. V prípade, že takúto licenciu firma nemá, môže doviesť/vyviezť tovar len cez tretí subjekt. S niektorými špeciálnymi komoditami môžu obchodovať len štátom určené firmy. Štruktúra čínskeho distribučného systému je v princípe rovnaká ako v našich podmienkach – výrobca, veľkoobchod, maloobchod plus niekedy ďalšie medzičlánky vo forme agentov, sprostredkovateľov a pod. Ideálne je vyhnúť sa týmto medzičlánkom.

Založenie spoločnosti

Zahraničná spoločnosť môže založiť firmu v Číne vo forme úplného zahraničného vlastníctva (wholly foreign-owned enterprise) alebo spoločného podniku (joint venture). Každá z týchto foriem má svoje výhody a nevýhody, vlastné predpisy. Zoznam sektorov povolených pre zahraničné investície sa nachádza v dokumente nazvanom „Foreign Investment Industrial Guidance Catalogue“, viac informácií na www.fdi.gov.cn. V súčasnosti preferujú zahraničné firmy úplné vlastníctvo a riadenie firmy.

Založenie reprezentačnej kancelárie sa nepovažuje za zahraničnú investíciu. Kancelária nemôže vykonávať obchodné aktivity a momentálne je jej činnosť legislatívne oklieštená ešte viac. Momentálne sa vláda snaží viac presadzovať vstup zahraničných firiem na čínsky trh formou obchodných spoločností, buď vo forme s.r.o. alebo a.s. Viac o procese založenia firmy na <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/china/starting-a-business>. Na založenie firmy v Číne je lepšie využiť služby advokátskych kancelárií sídliačich v Číne, napr. Baker&McKenzie, Lehman, White & Case, Deacons, alebo lacnejších miestnych právnikov.

Cenová politika, platobné podmienky a obchodné spory

Cena je dôležitý faktor, ale pri nákupe vyspelých technológií nie je najdôležitejšia podmienka. Čínske firmy sú ochotné zaplatiť za špičkové produkty. Pri obchode s bežným tovarom čínska firma preferuje cenu. Dôležité je sústrediť sa na presvedčanie o pridanej hodnote a efektívnosti ponúkaného výrobku. Treba kalkulovať s kurzovými rozdielmi, obchody prebiehajú prevažne v amerických dolároch (USD).

Pretlak zahraničnej konkurencie na čínskom trhu umožňuje domácim firmám vyjednať prefinancovanie nákupu dodávateľským úverom alebo na dlhodobú splatnosť. Najbezpečnejším platobným nástrojom pri vývoze je akreditív. Slovenským exportérom odporúčame kontaktovať Eximbanku (www.eximbanka.sk). Pri dovoze z Číny sa takmer vždy požaduje zálohová platba (20-50%) a zvyšok pred odoslaním tovaru. Odporúčame platiť zvyšok sumy až po pozitívnom výsledku kontroly tovaru, ktorú môžete previesť osobne alebo inšpekčnou agentúrou. Pri vyššej hodnote tovaru je bezpečnejšie použiť akreditívnu platbu.

Odporúčame uzatvárať s čínskymi firmami kúpne zmluvy s definovaním aspoň základných obchodných podmienok, záruk a riešenia obchodných sporov. Pri menších obchodoch možno súhlasiť aj s riešením prípadného sporu pred čínskou arbitrážou (www.cietac.org). Pri finančne náročnejších obchodoch stojí za námahu presvedčiť čínsku stranu o medzinárodnej arbitráži, napr. vo Viedni alebo Štokholme. Vyhnúť sa sporu pomôže preverenie čínskeho partnera a dobre pripravená obchodná zmluva.

Problematike ochrane práv duševného vlastníctva v Číne sa venuje portál podporovaný Európskou komisiou www.china-iprhelppdesk.eu.

C) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízum a pobyt

Vstupné vízum do ČĽR musia požiadať občania SR na Konzulárnom oddelení Veľvyslanectva ČĽR v Bratislave, Jančova 8b. Spolu so žiadosťou o vízum treba predložiť platný cestovný pas, jednu fotografiu, letenku a pri viacstupovom víze aj pozývací list. Cestovanie do niektorých oblastí je zakázané. Formulár žiadosti o vízum a viac podrobnosti môžete nájsť na www.cinskaambasada.sk. Hongkong a Macao má so Slovenskom bezvízový styk na dobu 90 dní. Osoby prichádzajúce z Číny do Hongkongu a Macaa, ktoré sa plánujú vrátiť naspäť do Číny, musia mať udelené dvojjstupové vízum.

Pri vstupe do ČĽR musíte predložiť platný cestovný pas s čínskym vízom a formulár pre vstup (arrival card), ktorý dostane už v lietadle, vlaku alebo na colnici. Pri odchode z krajiny sa predkladá cestovný pas a formulár pre výstup z krajiny (departure card).

Zakázané je dovážať a vyvážať zbrane, muníciu, výbušniny atď. Presný zoznam regulovaných položiek nájdete na webstránke čínskej hlavnej colnej správy www.customs.gov.cn

Hotely a iné ubytovacie zariadenia registrujú cudzincov automaticky na základe predloženého platného cestovného pasu a víza. Pri pobyte v čínskych rodinách alebo u cudzincov vzniká povinnosť zaregistrovať sa do 24 hodín od príchodu do ČĽR na cudzineckej polícii.

Pred cestou do Číny odporúčame získať najnovšie informácie týkajúce sa cestovateľských upozornení a obmedzení na webstránke Ministerstva zahraničných vecí SR www.mzv.sk a čínskej ambasády v Bratislave www.cinskaambasada.sk.

V prípade straty alebo krádeže cestovného pasu v Číne, kontaktujte pre vydanie náhradného cestovného dokladu konzulárnu službu veľvyslanectva SR v Pekingu (tel: 010-65321530, mobil: 13911792084) alebo Generálny konzulát SR v Šanghaji (tel: 021-64314205, mobil: 1580033 6929).

Peniaze

Čínska mena je *renminbi* (RMB). Oficiálny názov v angličtine je CNY. Základná jednotka RMB je *yuan* (jüan), slangovo nazývaný *kuai*. Jeden yuan sa delí na 10 *jiao* (fiao) alebo *mao*. Najvyššia hodnota v obehu je 100 yuanov. Bankovky sa falšujú hlavne v hodnote 50 a 100 yuanov, opatrnosť odporúčame v taxíkoch, menších obchodoch a na čiernom trhu. Pri platbách v Číne je používaná iba miestna mena, v niektorých bankách, zmenárňach a hoteloch je výmena a spätná zmena bezproblémová.

Globálne bankové karty – Master Card, Visa, American Express - sú široko používané v hoteloch a obchodných domoch. Bankomaty komunikujú aj v angličtine. Mimo väčších miest je ich dostupnosť menšia, z tohto dôvodu je potrebné mať so sebou hotovosť. Výber čínskej meny z bankomatu je obmedzený denným limitom.

Kurz k 31.10.2011:

1 USD = 6,359 CNY

1 EUR = 8,864 CNY

Aktuálny kurz možno sledovať na <http://www.ecb.europa.eu> alebo www.xe.com

Telefonovanie a internet

Väčšina krajiny je pokrytá mobilným signálom. Ak máte SIM kartu od slovenského operátora, v Číne sa prepne sieť na lokálneho poskytovateľa mobilných služieb. Poplatky sú účtované podľa roamingu vášho operátora. Pri dlhšom pobyte odporúčame kúpiť čínsku SIM kartu, ceny začínajú od 50 yuanov. Najlacnejší variant pri medzinárodných hovoroch je používanie IP kariet alebo internetových aplikácií na telefonovanie (napr. Skype).

Hotelové izby bežne poskytujú internetové pripojenie. V prípade že je služba spoplatnená, zdarma je väčšinou Wi-Fi sieť na recepcii hotela.

Doprava

Najbližšie priame letecké spojenie s Čínou je z Viedne (Austrian Airlines) alebo Budapešti (Malev Hungarian Airlines), odkiaľ sú priame lety do Pekingu. Do Šanghaja, Guangzhou a iných miest je nutný transfer na niektorom z európskych letísk (napr. Frankfurt, Paríž, Moskva, Helsinki, Londýn, Zürich). Po prilete je vhodné hneď sa preorientovať na miestny čas.

Preprava taxíkmi je lacná a často využívaná. Neodporúčame ponuky čiernych letiskových taxikárov, cestovné je drahšie než oficiálna taxislužba. Účtuje sa väčšinou podľa taxametrov (Peking a Šanghaj), niektorí taxikári účtujú dohodou (často Guangzhou). Základné jazdné (3km) začína od 10 yuánov, v Šanghaji je sadzba 14 yuánov. Len minimum taxikárov ovláda angličtinu. Odporúčame na komunikáciu s vodičom používať kartičky s čínskou adresou.

Na prepravu vo veľkomestách je pohodlné využiť metro. Názvy staníc bývajú aj v latinke. V čase špičiek je metro preplnené, cca od 08.00-9.30 a 17.00-19.00. Základný cestovný lístok v Pekingu stojí napríklad dva yuany, v Šanghaji tri yuany.

Stredné trasy vo vnútroštátnej preprave je lepšie absolvovať vysokorýchlostnými vlakmi, kratšie trasy luxusnými autobusmi a dlhé trasy letecky.

Ubytovanie:

Kvalita ubytovania je veľmi rôzna – od špičkových globálnych hotelových sietí až po podpriemernú úroveň. Výber hotela je najlepšie podľa referencie známych z vášho okolia alebo podľa hotelovej značky. Hotelové ceny sú nižšie ak si rezervujete izbu on-line, napríklad cez čínsky portál www.ctrip.com alebo www.elong.net.

Výhodnejšie je vybrať izbu s free internetom a raňajkami. V čínskych hoteloch sa platí takmer všade za izbu, nie osobu. Hotely sú bezpečné. Vodu na konzumáciu je lepšie prevariť alebo používať balenú vodu. Menšie hotely a mimo centra ponúkajú často len čínske raňajky, bez kávy a pečiva.

Stravovanie:

Originálna čínska kuchyňa má odlišnú chuť od ponuky čínskych reštaurácií na Slovensku. Čašníci automaticky nosia hosťom paličky, používanie príboru je skôr výnimka. Široko zastúpená je v Číne sieť rýchleho občerstvenia, najviac McDonald's, KFC, Mr.Pizza, Starbucks, Subway alebo japonská Yoshinoya.

Dobrá možnosť spoznať lepšie čínskeho partnera je absolvovať spoločný obed alebo večeru, kde si všetci vyberajú z viacerých jedál položených uprostred otáčavého podnosu. Odmietnutie niektorého exotického jedla urobte slušnou formou. Záver stolovania zistíte keď sa prinesie na stôl čerstvé ovocie. Účet platí väčšinou hosťiteľ, alebo pri obchodných stretnutiach ten, kto tovar predáva. Prepitné sa v Číne nenecháva.

Prípitok sa v zásade neodmieta. Alternatíva pre naše „na zdravie“ je čínske „gan bei“ (kan-pej) s významom „do dna“. V Číne sa konzumujú všetky druhy alkoholu – staršia generácia biele destiláty, stredná a mladšia pivo a víno, najmä červené.

Zdravotné zabezpečenie

Pred cestou je vhodné kúpiť komerčné zdravotné poistenie. Pri cestách do odľahlejších častí a na juh krajiny sa dajte zaočkovať proti hepatitíde a malárii. Detailné informácie poskytnete napríklad Poliklinika cudzokrajných chorôb www.cudzokrajne.sk.

Kvalita zdravotnej starostlivosti je diferencovaná, platí sa všade, hlavne v hotovosti. Väčšina západnej medicíny sa v Číne nepredáva, treba mať v zásobe vlastné lieky. Vo veľkých

mestách (Peking, Šanghaj) sa nachádzajú medzinárodné nemocnice s anglicky hovoriacimi lekármi.

Bezpečnosť

Čína je relatívne bezpečná krajina, situácia sa však v posledných rokoch zreteľne zhoršuje. Cudzinci sú najviac vystavovaní krádežiam peňazí, cestovných pasov a cenných predmetov v metre, obchodoch a reštauráciách. Treba sa vyhnúť davom, tlačenci vo verejnej doprave, protestným zhromaždeniam. Ak ste svedok dopravnej nehody, môžete privolať políciu a lekársku pomoc, ale viac sa neodporúča aktivovať. Rizikové sú oblasti s výskytom teroristických útokov – najmä Xinjiang a Tibet.

Sviatky a voľné dni v roku 2012:

- 1. január: *Nový rok* – voľno 1.-3. januára
- 23. február: *Čínsky Nový rok* (Jarné sviatky) – voľno 22.-28. februára
- 8. marec: *Deň žien*
- 5. apríl: *Sviatok Qingming* (pamiatka zosnulých) – voľno 5.-7. apríla
- 1. máj: *Sviatok práce* – voľno 1.-3. mája
- 23. jún: *Sviatok Duanwu* (Sviatok dračích člnov) – voľno 22.-24. júna
- 30. september: *Jesenné sviatky*
- 1. október: *výročie založenia ČĽR* – voľno 1.-7. októbra

Pracovný čas je pondelok až piatok od 08.30 do 17.00 hod. Obedňajšia prestávka sa striktnie dodržiava hlavne na úradoch, v čase medzi 11.30 až 13.30 neplánovať návštevy na inštitúciách.

Predajná doba v obchodoch je každý deň od 09.00 do 20.00 hod, banky sú otvorené zväčša len do 17.00 hod. V Číne sa nemení letný a zimný čas.

Dôležité telefónne čísla:

- Polícia - 110
- Požiarníci - 119
- Záchraná služba - 120

Prílohy

Príloha č.1: Tovarová a teritoriálna štruktúra vývozu a dovozu Číny

Teritoriálna štruktúra čínskeho vývozu v rokoch 2010-2011 (100mil .USD)

Krajina	2011 (I.-IX)	2010 (I.-IX)	2010
USA	2 356	2 055	2 833
Hongkong	1 948	1 523	2 183
Japonsko	1 077	865	1 210
Južná Kórea	621	494	687
Nemecko	572	495	680
Holandsko	437	359	497
India	371	295	409
Veľká Británia	319	277	387
Rusko	284	209	-
Austrália	244	-	-

Zdroj: www.customs.gov.cn

Teritoriálna štruktúra čínskeho dovozu v rokoch 2010-2011 (100mil. USD)

Krajina	2011 (I.-IX)	2010 (I.-IX)	2010
Japonsko	1 457	1 279	1 767
Južná Kórea	1 198	1 017	1 384
Taiwan	941	861	1 156
Čína (re-import)	887	765	1 068
USA	902	730	1 020
Nemecko	697	541	743
Austrália	601	432	608
Malajzia	464	364	504
Brazília	383	276	380
Saudská Arábia	354	-	328

Zdroj: www.customs.gov.cn

Top 10 exportovaných výrobkov z Číny v rokoch 2010-2011 (100mil. USD)

Položka	2011 (I.-IX)	2010 (I.-IX)	2010
Mechanické a elektrické výrobky	7 893	6 677	9 334
Vysoké a nové technológie	3 986	3 482	4 924
Zariadenia na automatické spracovanie dát	1 271	1 159	1 639
Odevy	1 152	934	1 294
Textilné výrobky	709	563	770
Telefóny	436	333	489
Poľnohospodárske výrobky	430	339	488
Oceľové výrobky	388	282	368
Obuv	316	264	356
Lode	308	291	392

Zdroj: www.customs.gov.cn

Top 10 importovaných výrobkov do Číny v rokoch 2010-2011 (100mil. USD)

Položka	2011 (I.-IX)	2010 (I.-IX)	2010
Mechanické a elektrické výrobky	5,601	4,819	6,603
Vysoké a nové technológie	3,439	3,026	4,126
Ropa	1,448	1,010	1,351
Integrované obvody	1,252	1,154	1,569
Železné rudy	842	556	794
Poľnohospodárske výrobky	664	513	719
Plasty v primárnej forme	356	321	435
LCD panely	350	352	467
Automobily a automobilové časti	302	217	305
Meď a medené výrobky	258	245	327

Zdroj: www.customs.gov.cn

Príloha č.2: Zoznam kontaktov

Čínske štátne orgány:

Prehľad všetkých najvyšších štátnych inštitúcií na www.gov.cn.

Ministerstvo obchodu (Ministry of Commerce)

www.mofcom.gov.cn

Ministerstvo financií (Ministry of Finance)

www.mof.gov.cn

Ministerstvo priemyslu a informačných technológií (Ministry of Industry and Information Technology)

www.miit.gov.cn

Ministerstvo poľnohospodárstva (Ministry of Agriculture)

www.agri.gov.cn

Ministerstvo pre vedu a technológie (Ministry of Science and Technology)

www.most.gov.cn

Ministerstvo životného prostredia (Ministry of Environmental Protection)

www.mep.gov.cn

Čínska ľudová banka (People's Bank of China)

www.pbc.gov.cn

Hlavná colná správa (General Administration of Customs)

www.customs.gov.cn

Štátna daňová správa (State Administration of Taxation)

www.chinatax.gov.cn

Štátna komisia pre rozvoj a reformu (National Development and Reform Commission)

www.ndrc.gov.cn

Štátna správa pre priemysel a obchod (State Administration for Industry and Commerce)

www.saic.gov.cn

Štátna hlavná správa pre dohľad nad kvalitou, inšpekciu a karanténu (State General Administration for Quality Supervision, Inspection and Quarantine)

www.aqsiq.gov.cn

Štátny úrad pre duševné vlastníctvo (State Intellectual Property Office)

www.sipo.gov.cn

Úrad pre dohľad a správu štátneho majetku (State-owned Assets Supervision and Administration Commission)

www.sasac.gov.cn

Štátna devízová správa (State Administration of Foreign Exchange)

www.safe.gov.cn

Čínska rada pre podporu medzinárodného obchodu (China Council for the Promotion of International Trade)

www.ccpit.org

Čínska exportná a importná banka (Export - Import Bank of China)

www.eximbank.gov.cn

Advokátske kancelárie v Číne:

<http://www.hg.org/lawfirms.asp?action=search&Country=China&getall=true>

Informačné zdroje o podnikaní:

www.euccc.com.cn - European Union Chamber of Commerce in China

<http://madb.europa.eu> – databáza obchodných prekážok v Číne

www.eusmecentre.org.cn – informačné centrum na podporu MSP z EÚ na čínskom trhu

www.china-iprhelpdesk.eu – Európske centrum pre malé a stredné podniky v Číne

http://ec.europa.eu/delegations/china/index_en.htm - Delegácia Európskej komisie v Číne

www.chinadaily.com.cn – čínsky vládny celoštátny denník v angličtine

www.chinaview.cn – čínska vládna tlačová agentúra Xinhua

www.fdi.gov.cn – čínsky vládny portál o investovaní

Vypracovali:

Ivana Magátová (časť I., II., III.)

Veľvyslanectvo SR v Pekingu

Ri Tan Lu, Jian Guo Men Wai, 100 600, Peking, Čína

Tel.: 0086/10/6532 1530, 6532 1531, 6532 1537

Fax: 0086/10/6532 4814

Web: www.mzv.sk/peking

Email: ivana.magatova@mzv.sk

Michal Štrba (časť IV., V., prílohy)

Generálny konzulát SR v Šanghaji

1375 Huaihai Central Road, 200031, Shanghai, Čína

Tel.: 0086/21/6431 4205

Fax: 0086/21/6471 3604

Web: www.mzv.sk/cqshanghai

Email: michal.strba@mzv.sk